

Az expresszionizmuson túllépve a festő így továbbra is képes volt a látványból kiindulni, és azt geometrikus rendbe szervezni. A nagyváros forgatagát a formák és a színek dinamikáján keresztül vizuálisan tematizálni.

SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Abszintivók (Asztal mellett), 1932

Absinthe Drinkers (Next to the table), 1932

Schimberg 1932

SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Abszintivók (Asztal mellett), 1932 | *Absinthe Drinkers (Next to the table), 1932*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 80x71 cm
Jelezve balra lent | Signed bottom left: Schönberger A. 1932.

Kezdő ár | Starting price: 28 000 000 Ft / 84 848 EUR
Becsérték: 40 000 000 – 60 000 000 Ft
Estimated value: 121 212 – 181 818 EUR

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA | PRESUMABLY EXHIBITED:

- A szociáldemokrata párt képzőművészeinek társasága és meghívott művészek kiállítása. Mű- és Régiségkereskedelmi Vállalat, Budapest, 1945. október 13–28., katalógus: 121. (*Asztal mellett* címmel)

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

- Treasures Revealed – Selected work from the collection of Jill A. Wiltse and H. Kirk Brown III. and the Honorable Nancy G. Brinker, former U.S. Ambassador to Hungary. The Art of Hungary 1890-1956 – An Exhibition to Commemorate the 50th Anniversary of the Hungarian Revolution, 2006., oldalszám nélkül
- Hungarian Masterworks – Selected work from the collection of Jill A. Wiltse and H. Kirk Brown III. From Impressionism to Modernism at The Project Space of Charlotte Jackson Fine Art Inc., Santa Fe, New Mexico, 2008., oldalszám nélkül

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- András Edit: Schönberger Armand. Corvina Kiadó, Budapest, 1984., 38. kép (*Asztal mellett* címmel)
- Modern magyar festészet 1919 – 1964. Szerk.: Kieselbach Tamás, Budapest, 2004., 431. kép

Schönberger

1. Juan Gris: Férfi a kávézóban, 1920-as évek magántulajdon

2. Pablo Picasso: Kávéház asztala, 1912 magántulajdon

„... azt hiszem, hogy nyílnak már a rések és a friss levegő kezd beözönlöni. A K. U. T., amely Magyarországon egyedül képviseli a progresszív művészetet, szép hivatás előtt áll akkor, amikor kezébe veszi az új magyar piktúra vezetését” – nyilatkozta Scheiber Hugó az Esti Kurir 1926. január 24-i számában. A Berlinben nagy népszerűségnek örvendő művész a KUT társaságot tartotta az új, haladó művészet hazai áttörésének fő letéteményesének. Majd így folytatta: „Előttünk, akik a progresszív művészet útján igyekszünk érvényesülni, s látjuk a felénk áramló új, érdekes törekvéseket,

hiába beszélnek új klasszicizmusról, jazz-band szól ma mindenütt és egyre szűkebb térre szorul az, amit a klasszicizmus nem is hosszú életén alkotott. Mi így látunk, s csak a jövő fogja megállapítani, hogy az helyes, ahogyan mi látunk, vagy újak jönnek, akik még másképpen látnak, mint mi.” A „mi” alatt Scheiber nem csupán a szemüket Párizsra szegező művészeket értette, hanem azokat is, akik az 1920-as években a berlini szcéna meghatározó alakjai voltak. A Nyolcatat és a francia törekvéseket követő alkotók mellett, már ekkor is egyre több német orientációval

rendelkező művész szerepelt a KUT kiállításain. Az 1926 márciusában megrendezett III. reprezentatív kiállításon Scheiber mellett ott találjuk Ferenczy Bénit, Derkovits Gyulát és Rauschler Györgyöt. Egy évvel később pedig már a csoporttal együtt állított ki Schadl János, Pál István és Schönberger Armand is. Berlin hatása 1929-ben ért a csúcspontjára. Ekkor Berény Róbert, Bortnyik Sándor, Hincz Gyula, Kassák Lajos, Kozma Lajos, Ligeti Pál, Mattis Teutsch János, valamint Molnár Farkas is a kiállító művészek között szerepelt.

3. Salvador Dalí: Kávéházban, 1923, magántulajdon

4. Brassai: Kávéházban, 1932 körül

5. Otto Dix: Sylvia von Harden portréja, 1926 Párizs, Centre Pompidou

6. Pablo Picasso: Kávéház asztala, 1912 magántulajdon

Schönberger hasonló pályát járt be, mint a fent idézett Scheiber Hugó. Szintén komoly eredményeket ért el külföldön, Pozsonyban, Nagyváradon, 1932-ben pedig Malmőben rendezett sikeres kiállításokat. Az 1920-as évek második felében az expresszionizmus hatását egyre inkább a purizmus, a konstruktivizmus és az új tárgyilagosság inspirációi váltották fel. Schönberger festményeinek témáit – akárcsak Scheiber esetében – az örök mozgásban lévő nagyváros szolgáltatta, azonban a festőtárs lüktető, vibráló és dinamikus képi világával szemben, Schönbergert inkább az intimitás, a

csendes szemlélődés jellemezte. Farkas Zoltán így írta körül piktúráját egy 1930-as beszámolójában: „Alapjában lírikus temperamentuma lassanként felébe kerekedett a magára öltött erősködő modorosságnak. Alakos kompozíciók, veduták és csendéletek foglalkoztatják ma is, amelyeket halkabban, bensőbben mond el, mint annakelőtte. Intimitásokra hajló lélek, akinek kezében a monumentalitás vágya lágy megoldásokká szelődül. Rajza őszintébb és kevésbé követelőző lett, színei jobban összehangolódnak, mint valamikor, habár még nem érték el azt a kiegyenlítődet, amely felé rajzos vonalvezetésében már jóval közelebb jutott.”

Ez a lírai hangvétel a kubizmus és a konstruktivizmus által alkalmazott sík- és térgeometrikus formákat is fellazítja. Az előszeretettel alkalmazott dinamikus ívelő háromszögformák – tulajdonképpen Schönberger képépítő alapmoduljai – „annyira simulékony és könnyed eszközzé válnak, hogy még klasszikus sémák szerint való kompozíciók felépítésére is alkalmasak.” Az expresszionizmuson túllépve a festő így továbbra is képes volt a látványból kiindulni, és azt geometrikus rendbe szervezni. A nagyváros forgatagát a formák és a színek dinamikáján keresztül vizuálisan tematizálni.

7. Tamara Lempicka: Guido Sommi portréja, 1920-as évek, magántulajdon

8. Schönberger Armand: Kávéházban, 1931, magántulajdon

ABSZINTIVÓK

Ez az intimitás köszön vissza az 1932-ben készült *Abszintivók* című festményről is. A kép egy önvallomás, mely a művészt és annak feleségét ábrázolja. A jellegzetes kávéházi jelenet kivágatszerű kompozíciója kirekeszti a környező asztalok zörejét, s a félreeső szeparéban meghúzódó, szemlélődő pár belső rezdüléseit helyezi a figyelem fókuszába. A szűk térben, az

ablak előtt megjelenő két alak eszményített, sommázott megjelenítésében, és az előttük lévő asztal szegényes csendéletében a kubisztikus szerkesztés érzelmi töltéssel ötvöződik. A maguk elé révedő figurák már-már melankolikus hangulatot árasztanak. Talán valami hasonló játékokat le előttünk, mint amiről Krúdy Gyula kapcsán, a *Kávéházak alkonya* című írásában

beszél Erdős Jenő: „A mohó, kavargó élni akarás fölött az ő életgyökereket roncsoló melanchólija úgy úszott, áradt el lomhán és kavarogva s a kávéházi alakok idegeibe lassan beivódott s mint szívós abszint – halkította-tompította, ha nem is életkedvüket, de modorukat.”

KASZÁS GÁBOR